

Zsolnai László:
Ökológia, gazdaság, etika

Zsolnai László könyve nagy ívet jár be, ha úgy tetszik, az Életről ír: arról, ahogyan itt és most bánunk a természettel és embertársainkkal egy valamifajta világvége árnyékában. Vitathatatlan, hogy világunk egy újabb fordulóponton áll, és gyökeres szemléletváltásra van szükségünk a túléléshez. Zsolnait, bár végzettsége szerint közgazdász, inkább nevezhetnénk nemes egyszerűséggel „gondolkodónak”, aki rákérdez a folytonosan növekvő GDP értelmére, a termelés környezetet szennyező voltára, majd eljut az ember–ember közötti viszony megromlásának s az életszínvonal emelésében és az anyagi javak halmozásában testet öltött félreértelmezett jólét gondolatához. Tudásának forrása nem merül ki a régi és mai, európai és azon kívüli természet- és társadalomtudósok, netán alternatív gondolkodók körében, de merít a nagy világvallások (zsidó, keresztény, buddhista, taoista) életfilozófiájából is.

Külön fejezetekben szemlélteti rendre az ökológia és az etika, az ökológia és a gazdaság, illetve a gazdaság és az etika közötti összefüggéseket. A tudományos igénnyel összeállított írások a jobb híján posztmodernnek nevezett szemlélet jegyében születtek. Olyan friss és újfajta gondolkodásmódot tükröznek, melyet a

mai ember könnyűszerrel a magáénak érezhet: újra a természetbe integrálni az embert, nem felélni és kizsákmányolni az erőforrásokat, biztosítani az emberi jogok széles körű érvényesülését, megújítani a társas kapcsolatainkat. Mindezek eredőjeként, a lét megőrzése által, megtalálni az emberi lélek harmóniáját.

Nem marad adós ezen új szemlélet gyakorlatba való átültetésének módozataival sem: górcső alá veszi a már létező alternatív gazdálkodási és gazdaságszervezési mintákat. A magyarországi kilátásoknak külön fejezetet szentel, melyből az derül ki, hogy hazánkban a környezeti elvek elég kevésbé érvényesülnek. Ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Unió-belihez képest nagyobb biodiverzitás és a természeteshez közeli ökoszisztémák olyan kincseink, melyek jelentős mértékben gazdagítják Európa természeti tőkéjét. Végül készít egy ajánlást, mely azokat a konkrét lépéseket tartalmazza, melyeket hazánkban meg kellene tennie egy hosszú távon fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében.

Zsolnai könyve azok közé tartozik, amelyeket jó kézbe venni. Az igényesen kivitelezett keményborítás áttekinthetően, jól olvasható betűmérettel tördelt szöveget rejt. Az egyes alfejezetek bevezetéseként, illetve itt-ott a szövegben, ahol szükséges, keretben elkülönített összefoglalók emelik ki a lényegét, s segí-

tik a későbbi visszakeresést. A tanulmánykötet a szerző húsz – korábban részben megjelent – írását tartalmazza, általa jelentősen átdolgozott és gondosan egybefűzött formában. Zsolnai erénye, hogy a szakmai nyelvezetet képes közérthetően tolmácsolni. A mindvégig olvasmányos könyv arról tanúskodik, hogy a világról való rendkívül átfogó, éveken keresztül kiérlelt kutatások állnak mögötte. Haszonnal forgathatja nemcsak az ökológus, a közgazdász, esetleg az etikával foglalkozó szakember, hanem minden, a téma iránt érdeklődő olvasó.

PENCZ LEVENTE

(*Helikon Kiadó, Bp., 2001.*)

A MATÁV Szimfonikusok sorozatáról

Szereti Ön Brahmsot?
De igazán, a szó eredeti értelmében.
És Mozartot? És Mahlert? Mikor hallgatta utoljára a zenéjüket – teljes figyelemmel?

CD-től elkényeztetett korunkban könnyedén válaszolhatja rá, hogy hallgat zenét, gyakran, sőt rendszeresen. Zenét hallgat mosogatók közben, és míg a másnapi tennivalóira fölkészül.

De az élő zene más. Az élő zene ünnep, amelyre testünket-lelkünket

ünnepelőbe öltöztetjük, terápia, amely máskor elnyomott gondolatokat enged felszínre bukkanni. Az élő zene minden érzékszervünket foglalkoztatja, és betölti az intellektust.

Ha összeszámolom, hány ismerőssel találkoztam a koncerteken, úgy tűnik, sokunknak adta meg mostanában ezt az élményt a MATÁV Szimfonikus Zenekarának koncertsorozata. Lehet, hogy jobban emlékeznek a régi neveire, a Postás Szimfonikus Zenekarra, a Magyar Posta Szimfonikus Zenekarára meg a többire, mert fennállása 95 éve alatt a zenekar számos változást és krízist élt meg. A legutóbbit 1990 és 1992 között, amikor a korábbi fenntartó, Magyar Posta három külön cégre vált szét, s közülük kettő némi vajúadás után visszavonult a zenekar támogatásától. Csak tisztelet illetheti a MATÁV Rt-t, amely nem úgy reagált az átalakulás nehézségeire, hogy pénzzel-emberi erővel takarékoskodva felhagyott volna a minden bizonnyal nem rentábilis vállalkozással. Ellenkezőleg: átérezve a művészet támogatásának felelősségét, a kultúra misszió-jellegét egymagában is vállalta a zenekar fenntartását, s nem lefokozva, megnyirbálva, megtűrve, hanem megadva a fejlődés, a kiteljesedés lehetőségét. 1995-ben a zenekart új, európai színvonalú székházhoz juttatta, s 1997-ben azt az igényt támasztotta az új zeneigazgatóval, Ligeti Andrással szemben, hogy a zenekar az eddiginél erőtel-